Academic Platform Journal of Education and Change

journal homepage: http://apjec.net/

Evlenme Biçimi Ve Evlenme Süresi Bağlamında Evlilik Öncesi Sürecin Kadınlardaki Evlilik Doyumuna Etkisi

*[1]Didem Toprak Gültekin, [2] Hanifi Parlar
[1]0000-0001-9649-900X, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Yüksek Lisans Programı, didetprk@gmail.com
[2]0000-0002-6313-6955, İstanbul Ticaret Üniversitesi Eğitim Bil. Bölümü Öğretim Üyesi, hparlar@ticaret.edu.tr

Öz

Bu araştırmada, evlenme biçimi ve evlenme süresi bağlamında evlilik öncesi sürecin kadınlardaki evlilik doyumuna etkisi incelenmiştir. Çalışmanın evrenini İstanbul ilinde ikamet eden 25-50 yaş arasındaki kadınlar oluşturmaktadır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada 20 katılımcı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir ve elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Bu doğrultuda çalışma nitel araştırma deseninde tasarlanmış olup veriler yarı yapılandırılmış sorularla elde edilmiştir. Görüşleri betimlemek amacı ile sekiz adet demografik soruyu içeren kişisel bilgi formu ve on dokuz adet açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Katılımcılar ile gönüllü yapılan mülakatlar sonucu katılımcıların görüşleri alınmış ve yorumlanmıştır.
Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda evlenme biçimi ve evlenme süresi bağlamında evlilik öncesi sürecin evlilik doyumuna etkisinin olup olmadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda literatüre katkı sağlamak hedeflenmiştir.
Araştırma sonrasında evlilik öncesi sürecin evliliğin gidişatı ve yönü konusunda belirleyici olduğu düşünülse de tek başına bireylerin evliliklerinden aldığı doyumu etkilemediği görülmüştür. Elde edilen bulgular doğrultusunda daha sonraki çalışmalarda faydalı olabilecek önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Evlilik öncesi süreç, evlenme biçimi, evlenme süresi, evlilik doyumu

The Effects of the Type of Marriage and Pre-Marital Process on Marriage Satisfaction for Women

*[1] Didem Toprak Gültekin, [2] Hanifi Parlar
[1]İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Yüksek Lisans Programı, didetprk@gmail.com
[2] İstanbul Ticaret Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi, hparlar@ticaret.edu.tr

Academic Platform Journal of Education and Change

journal homepage: http://apjec.net/

Abstract

This study was conducted to research the effects of pre-marital process and the type of marriage on the marriage satisfaction for women. The target population of the study will be women who are aged between 25 and 50 and live in Istanbul. 20 participants have been interviewed for the research and the data were analysed through descriptive analysis method. To that end, this study was designed in the pattern of the qualitative research and the data were obtained from the answers to semi-structured questions. The participants were interviewed through personal information forms including 8 demographic questions; and semi-structured questionnaire including 19 open-ended questions. The opinions of the participants were accumulated through the voluntary interviews and interpreted in accordance with the scope of the study. During the study, it was aimed to discover whether pre-marital process and the type of marriage have an impact on marriage satisfaction for women through the findings obtained from the interviews. Accordingly, it was also aimed to make a contribution to the literature. At the end of the research, the study showed that although the pre-marital process has undeniable effects on the course of marriage, it does not have an impact on marriage satisfaction. At the end, advisory arguments have been put forward in line with the findings of the study, which are believed to contribute to future studies.

Keywords: Pre-marital process, types of marriage, duration of pre-marital process, marriage satisfaction

1. GİRİŞ

Bireyin hayatını önemli ölçüde etkileyen ve ailedeki yaşam döngüsünün başlangıç noktası olan evlilikten önce bireylerin amaçları, uyum içerisinde doyum aldıkları bir ilişki yaşamaktır. Bu amaçla başlanan yolda evlenme süresinin bu doyuma etkisinin olup olmadığı araştırılmak istenmiştir.

Evlilik, aile kurmak için yasaya uygun olarak birleşmek olarak ifade edilse de silsilenin ilk bölümü çiftlerin tanışması ile başlamaktadır. Bu sürece etki etmesi hasebiyle evlilik öncesi dönemin incelenmesi önem arz etmektedir. Bu önemle birlikte yapılan çalışmaların yeterli seviyede olmadığı da gözlenmektedir. Böylelikle evlilik öncesi dönemin evlilik doyumuna etkisinin betimlenmesi ve anlaşılması bu tezin ana temasını oluşturmaktadır.

Evlilik ilişkisinden duyulan mutluluk olarak tanımlanan evlilik doyumunun azalması veya olmaması boşanmanın sebeplerinden biridir. Evlilikten alınan doyum çiftlerin ilişkilerini sürdürmelerinin en önemli göstergesidir (Eskin, 2012). Doyumu etkileyen süreçler boşanmalara da gebe olduğu için boşanma konusuna da ışık tutan bir çalışma olmasının ayrıca önemi bulunmaktadır.

Uyum/Doyum ile alakalı çeşitli çalışmalar yapılmış olsa da evlilik öncesi süreç bağlamında yapılan çalışmalar çok azdır ki bu çalışmalar da evlenme biçimi ve evlenme süresinin ayrı ayrı incelendiği çalışmalar olarak literatüre katkı sağlamaktadır. sağlamaktadır. Bu çalışmada ise hem evlenme biçimi hem de evlenme süresi bağlamında evlilik öncesi sürecin incelenmesi

hedeflenmektedir. Böylelikle bu çalışma; odak noktası evlilik öncesi süreç olan, bu sürecin evlilikteki uyum/doyuma etkisini araştıran ve nitel araştırma yöntemi ile incelenen ilk çalışma olma niteliğindedir.

İnsana özgü ilk toplumsallaşma davranışı evlilikle aile kurmadır. Evlilik kavramı, aile kavramına göre daha belirgin bir kavramdır. Aile, "bir grup ya da örgüt"; evlilik ise "karşı cinsten iki kişinin birlikte yaşamak, yaşantıları paylaşmak, çocuk yapmak ve yetiştirmek gibi amaçlarla yaptıkları bir sözleşmedir" (Özgüven, 2017). Birçok biyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlara cevap veren temel bir sosyal kurum olan aileyi meydana getiren evlilik, "karşıt cinsten ergin iki kişinin törel ve yasal bağlara uyarak kurdukları biyo-psiko-sosyal bir kurumdur" (Tan, 1976).

Aile sosyolojisinde önemli bir başlık olan evliliğin tanımı toplumlar arasında farklılık gösterse de toplumbilim açısından iki yetişkin insan arasında toplum tarafından onaylanan cinsel birlik olarak tanımlanmaktadır. Bununla birlikte Giddens evlilik tanımında ailenin çoğalmasını sağlayan bir birliktelik vurgusu yapmaktadır (Güneş, 2011). Nitekim Güvenç de evliliği doğuma izin veren bir geçiş olarak tanımlarken doğumla sonuçlanabilen cinsel ilişkiye izin vermeden önce evlenme ya da nikah töreninin yapıldığını belirtmektedir (Güvenç, 1979).

Saxton (1982); evlilik tanımında kalıcı beraberlik için bir araya gelen, aile kurmayı ve türün devamını sürdürmeyi amaçlayan iki insanın birbirlerine ve çocuklarına karşı ortak sorumlulukları üstlendikleri, birbirine bağlı sistemlerden oluşan bir kurum olarak tanımlamaktadır ve bu kurum için evrensel vurgusunu yapmaktadır (Baba, 2010). Nitekim evliliğin kişisel ve toplumsal olarak çeşitli işlevlerinin olması bu kurumun birbirinden çok farklı kültürlerde evrensel düzeyde rastlandığını göstermektedir (Güleç, 2013).

Evlilik öncesi sürecin toplum nazarında meşruiyet kazanması söz ve nişanladır. Bu dönemler aynı zamanda çiftler için geçiş ve uyum dönemidir. Evlilikte ortaya çıkabilecek problemlerin anlaşılması ve aşılıp aşılmayacağının değerlendirilmesi bu dönemlerdedir. Bu süreçler eşlerin birbirini tanımaktan ziyade evlilik kararının test edildiği bir dönemdir ve süresi kişilerin durumuna göre değişmektedir. Ancak bu sürenin uzun olması daha fazla sorun yaşama riskini arttırmakla birlikte çiftleri de yıpratmaktadır. Çünkü bu dönem dış etkiye açık zayıf bir dönemdir. Tarhan bu dönemi fidenin yeni ekildiği zamanlara benzetir ki fide henüz kök salmadığı için en ufak bir rüzgârdan bile zarar görebilmektedir (Tarhan, 2013).

Çiftler, evlilikte yaşanılan birçok problemle evlilik öncesinde de karşılaşmaktadırlar. Sürerbiçer'in (2008) yapmış olduğu araştırmada da boşanmış kişilerin yarıdan fazlasının (%55,4) boşanma sebeplerini evlenmeden önce fark ettikleri görülmüştür.

Özgüven (2017) insan yaşamının üçte ikisinden fazlasını ve tüm geleceği etkileyecek boyutta önemli olan evlilik kararının başlangıçta doğru verilmesinin evlilikte ilişkilerin düzenli, uyumlu ve dengeli olmasıyla yakından ilişkili olduğunu vurgulamaktadır. Nitekim bireylerin geriye kalan ömürlerini birlikte geçirmeyi planladıkları eş seçimi insan hayatı için önemli bir karardır. Bu kararın önemi de evlilik öncesi süreçlerin ehemmiyetini de göstermektedir. Evlilik öncesi süreçte bireyler yaşamalarını birleştirecekleri eşlerini yakından tanımak, olumlu/olumsuz özelliklerini görmek ve geleceğe şekil vermek için beraber zaman geçirme fırsatı

yakalamaktadırlar. Dolayısıyla bireyler, evlilik kararlarını bu süreçteki deneyim ve tecrübelerine göre şekillendirmektedirler (Özabacı, 2010).

Bireylerin eşlerini nasıl seçtikleri ile ilgili olarak çeşitli kuramlar ve tezler ortaya atılmıştır. Bu kuramların temelindeki görüş ise eş seçiminin rastgele bir süreç olmadığı aksine bilinçli ve amaçlı bir seçim anlayışı olduğudur. Görücü usulü evlilik uzun süre bireylerin tercihlerini ikinci plana itmiş olsa da günümüzde bireysel tercihlerin önem kazandığı görülmektedir (Bacanlı, 2001). Nitekim toplumun hızlı değişmesi evlenme biçimlerini de etkileyerek görücü usulleri yerini tanışarak evlenmeye bırakmıştır.

Özgüven'in 1994'te üniversite öğrencileri ile yaptığı eş seçme yöntemlerine ilişkin araştırma sonucuna göre; 350 öğrencinin %74'ü "uzun bir arkadaşlıktan döneminden sonra", %18'i ise "mantık evliliği" ile evlenmeyi tercih ettikleri görülmektedir. Yine evlenecekleri kişiyi kimin seçmesi gerektiği sorusuna da %80'i kendim cevabı verirken %20'si aile ya da başkaları cevabını vermiştir (Özgüven, 2017).

Evlilikten beklentiler ve evliliğe yüklenilen anlam evlilikte doğru kişiyi bulmak kadar önemlidir. Beklentiler, eşler arasındaki uyumun da kalitesini belirler (Tarhan, 2013).

Psikiyatrist ve psikologların dışında pek çok bilim dalına araştırma konusu olan evlilik doyumu, evlilik mutluluğu ve evlilik uyumu gibi kavramlar evlilik ilişkisinin kalitesini tanımlama amacı ile kullanılmaktadır. Nitekim Spainer da evlilik kalitesi kavramını evlilik doyumu, evlilik uyumu ve evlilik bütünlüğünü de kapsayan genel bir kavram olarak tanımlamaktadır. Evli çiftlerin ilişkilerinin öznel değerlendirilmesi olarak ifade edilen evlilik kalitesinin yüksek olmasının iyi uyum, yeterli iletişim, evlilik ilişkisinde yüksek doyum ve mutluluk derecesi ile ilişkili olduğu vurgulanmaktadır (Erberk ve ark, 2005). Locke ve Wallace gibi araştırmacılar uyum kavramında eşlerin evlilikleri hakkında nasıl hissettikleri ile ilgilenerek evlilik doyumu ya da mutluluğuna dair bilgileri kullanmışlardır. Spainer gibi araştırmacılar da eşlerin ayrı ayrı duyguları olarak değil eşler arasındaki ilişkinin bir özelliği olarak değerlendirmişlerdir ve iletişim, çatışma gibi ilişkiyi içeren özellikleri kullanmışlardır (Yılmaz, 2001).

Sokolsi ve Hendrick, evlilik doyumunu, eşlerin birbirlerine gösterdikleri sevgi biçimi, cinsel doyum, iletişim biçimi gibi kişisel boyutlardan ve verilen kararlarda eşitlik, kazanç, çalışma, problemleri paylaşma gibi çevresel boyutlardan elde edilen psikolojik tatmin olarak açıklamaktadırlar (Çağ ve Yıldırım, 2013).

Yapıla çalışmalar incelendiğinde Korkut ve Şendil'in (2008) yaptığı çalışmada anlaşarak evlenen çiftlerin görücü usulü evlenenlere göre evlilik uyumlarının daha fazla olduğu belirlenmiştir. Eşlerin birbirlerini tanımasına ve paylaşıma daha çok imkân veren anlaşarak evlenmede daha fazla çift tatmini yaşadıkları ve birbirlerine sevgi gösterme biçimlerinde anlaştıkları bir evliliğe sahip oldukları da belirtilmiştir.

Yeşitepe (2011) de yapmış olduğu çalışmada da evlenme biçimi ile evlilik uyumu arasında anlamlı farklar bulunduğunu belirtmiştir.

Journal of Personality and Social Psychology (2003)'te yer alan, 1984-1995 yılları arsında yapılan ve 24 bin bireyle yapılan çalışmada evliliğin çiftlerin mutluluğuna sebep olmadığı, düğünden sonra kısa bir süre iyilik dönemi geçirdikleri ve evliliklerini sürdürebilme olasılıklarının evlenmeden önceki yaşamlarından memnun olmaları ile bağlantılı olduğu açıklanmıştır. Böylelikle evlilik öncesi ilişki ile evliliğin uyumu arasında pozitif korelasyon olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Demiray, 2006).

Stanley ve ark. (2012) evlilik uyumunu etkileyen faktörler arasında hem evlilik öncesi uyumu hem de evlilik öncesi ilişki doyumunu belirtmişlerdir. Nitekim Locke (1946) da boşanmış ve evli çiftlerle yaptığı araştırmada evlenmeden önceki tanışıklık sürelerinin evlilik uyumuna etkisi incelemiştir. Ve bu etkinin en çok kadınlarda görüldüğünü, 1 yıldan daha az tanışan çiftlerin evlilik uyumlarının daha düşük olduğunu vurgulamıştır (Yüksel, 2013).

2. YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır ve veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. İstanbul'da yaşayan 25-50 yaş arasındaki evli kadınlar araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Çalışma grubunu ise çalışan ve çalışmayan kadınlar oluşturmaktadır. Çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur. Bu yöntemde araştırmacı tarafından araştırmaya konu olacak örnekleme belli bir kıstas getirilir. Bu araştırmaya katılacak evli kadınların seçiminde evlilik öncesi süreci 3 yıldan az olan (kısa süreli) ve 3 yıldan fazla olan (uzun süreli) anlaşmalı (görücü usulü) ya da tanışmalı evlilikler baz alınmıştır. Çalışma grubu için belirlenen ölçütü karşılayanlar seçilmişlerdir. "18 yaşından büyük evli kadın" kriterine uyan; "bir evlilik yapmış olma" ve "halen evliliğini sürdürüyor olma" koşullarını sağlayan katılımcılarla görüşmeler yapılmıştır. Katılımcıların bazı demografik bilgilerine ilişkin veriler tablo 1'de özetlenmiştir. Tamamı İstanbul'da yaşayan katılımcıların yaş ortalaması, 33,1'dir. Evlilik yaşı ortalamaları ise 23,75'tir.

Araştırma verilerinin toplanmasında kullanılan görüşme (mülakat) yöntemi için demografik bilgi sorularını ve yarı yapılandırılmış görüşme sorularını içeren formdan yararlanılmıştır.

Katılımcıların yaş, meslek, çocuk sayısı, eğitim durumu, evlilik süresi gibi demografik değişkenlere yönelik soruları (8 soru) içeren form araştırmanın amacı düşünülerek oluşturulmuştur. Araştırmamıza gönüllü katılan evli kadınlara, yarı yapılandırılmış açık uçlu 19 soru yöneltilmiştir. Bu sorular literatür taraması sonucunda oluşturulmuş ve uzman görüşü alınmıştır. Çalışmanın amacı çerçevesinde oluşturulan soruları; tanışma süreçleri, evlenme biçimleri, evlenme süreleri, evlilik süreçleri ve evlilik uyum/doyumları başlıkları altında toplamak mümkündür.

Kriterlere uyan evli kadınlarla istenilen mekân ve zamana riayet edilerek randevular oluşturmuştur. Gönüllülük esasına dayanan tüm görüşmeler yüz yüze yapılmıştır. Evlilik öncesi süreçlerin evlilik doyumuna etkisini belirlemeye yönelik sorulardan önce araştırmanın amacından bahsedilmiş ve ses kaydı/yazılı kayıt için gerekli izinler alınmıştır. Görüşmeler ortalama kırk beş dakika sürmüştür. Görüşmelerden önce katılımcılardan alınan izinler doğrultusunda tüm görüşmelerde ses kaydı kullanılmıştır. Ses kayıtları deşifre edilerek yazıya

aktarılmış ve analiz edilmiştir.. Gizlilik ilkesi gereği isimler gizli tutulmuş ve katılımcılara kod numaraları verilmiştir.

Görüşmelerde katılımcıların rahat olabilmeleri adına danışan merkezli yaklaşım sergilenmiştir ve paylaşmak istediklerinden daha fazlası için yönlendirme yapılmamıştır.

3. BULGULAR

Betimsel analiz yoluyla elde edilen bulgular, "Tanışma süreçlerine ilişkin bulgular", "Evlenme biçimlerine ilişkin bulgular", "Evlenme süresine ilişkin bulgular", "Evlilik süreçlerine ilişkin bulgular", "Uyum/doyuma ilişkin bulgular" olmak üzere 5 ana tema altında toplanmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

	KOD	YAŞ	EĞİTİM DURUMU	MESLEK	ÇOCUK SAYISI	EVLİLİK YAŞI	EVLENME BİÇİMİ	EVLİLİK ÖNCESİ SÜRE	EVLİLİK SÜRESİ
1	K1	24	LİSANS (GENETİK)	EV HANIMI		22	ANLAŞMALI	1 YIL	2 YIL
2	K2	42	LİSE	EV HANIMI	3	21	ANLAŞMALI	6 YIL	21 YIL
3	K3	24	LİSANS (HALKLA İLİŞKİLER)	DANIŞMA SORUMLUSU		22	TANIŞARAK	2 YIL	2 YIL 3 AY
4	K4	25	LİSANS (FELSEFE)	FELSEFE ÖĞRETMENİ		25	TANIŞARAK	3 YIL	4 AY
5	K5	31	LİSANS (HALKLA İLİŞKİLER)	HALKLA İLİŞKİLER UZMANI	1	24	ANLAŞMALI	2 YIL	7 YIL
6	K6	44	YÜKSEK OKUL (EV İDARESİ)	EV HANIMI	2	21	TANIŞARAK	6 YIL	23 YIL
7	K7	44	LİSANS (VETERİNER)	VETERİNER		32	TANIŞARAK	1,5 YIL	13 YIL
8	K8	34	LİSE	TEMİZLİK GÖREVLİSİ	2	18	TANIŞARAK	1,5 YIL	16 YIL
9	K9	39	LİSE	TEMİZLİK GÖREVLİSİ	2	18	ANLAŞMALI	3 AY	22 YIL
10	K10	41	LİSANS (İŞLETME)	MUHASEBECİ	2	20	ANLAŞMALI	6 AY	21 YIL

11	K11	23	LİSANS (PDR)	EV HANIMI		23	TANIŞARAK	5,5 YIL	7 AY
12	K12	35	LİSANS (KAMU YÖNETİMİ)	OPERASYON DESTEK		35	ANLAŞMALI	10 AY	1 AY
13	K13	30	LİSANS (İNGİLİZ DİLİ VE EDEB.)	ÇEVİRMEN	1	24	TANIŞARAK	8 YIL	6 YIL
14	K14	39	YÜKSEK LİSANS(TARİH)	DOKTORA ÖĞRENCİSİ	2	29	ANLAŞMALI	5 AY	10 YIL
15	K15	37	YÜKSEK LİSANS(EDEB.)	EĞİTİMCİ	2	26	TANIŞARAK	7 YIL	12 YIL
16	K16	27	LİSANS (EDEBİYAT)	ÖĞRETMEN		25	ANLAŞMALI	7 YIL	2 YIL
17	K17	26	LİSANS (SINIF ÖĞR.)	YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ		24	TANIŞARAK	5 YIL	1 YIL
18	K18	23	LİSANS (İLAHİYAT)	ÖĞRETMEN		23	TANIŞARAK	3 YIL	2,5 AY
19	K19	28	LİSANS (İLAHİYAT)	ÖĞRETMEN	1	20	ANLAŞMALI	1,5 YIL	8 YIL
20	K20	46	İLKOKUL	TEMİZLİK GÖREVLİSİ	3	23	TANIŞARAK	4 YIL	23 YIL

Tanışma süreçlerine ilişkin bulgular şu şekildedir: Katılımcıların tanışma hikayelerine bakıldığında 20 katılımcıdan 9'unun tanıştırılarak, 11'inin tanışarak evlendiği tespit edilmiştir. Tanışma biçimlerinin yaşlara göre dağılımı tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Tanışma Biçimlerinin Yaşlara Göre Dağılımı

YAŞ	20-29 yaş	30-39 yaş	40-49 yaş
Tanışanlar	5	3	3
Tanıştırılanlar	3	4	2

Tanışma biçimlerinin yaşlara göre dağılımı incelendiğinde 20-29 yaş aralığında ve 40-49 yaş aralığında tanışanların, 30-39 yaş aralığında ise tanıştırılanların daha fazla olduğu görülmektedir.

İncelenen değişkenlerden biri de evlilik öncesi süredir ki araştırmanın odak konularından biridir. Tanışma biçimlerinin evlilik öncesi süreye göre dağılımına tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. Tanışma Biçimlerinin Evlilik Öncesi Süreye Göre Dağılımı

EVLİLİK ÖNCESİ SÜRE	0-2 YIL	2-4 YIL	4-6 YIL	6-8 YIL
Tanışanlar	2	3	3	3
Tanıştırılanlar	6	1	-	2

Tanışma biçimlerinin evlilik öncesi süreye göre dağılımları incelendiğinde tanıştırılanların çoğunluğunun daha kısa sürede evlendikleri, tanışanların çoğunluğunun ise daha uzun sürelerde evlendikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar çerçevesinde bireylerin kendi tercihleri ile tanışmalarına rağmen evlilik öncesi süreçte daha fazla zaman geçirdikleri anlaşılmaktadır. Üçüncü kişinin referansı ile evlenen yani tanıştırılarak evlenen bireylerin ise evlilik öncesi sürelerinin daha kısa olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların %60'ının evlilik öncesi sürelerinin maksimum 4 yıl olduğu da görülmektedir.

Evlenme biçimlerine ilişkin bulgular tanışarak evlenen ve tanıştırılarak evlenen katılımcılar olmak üzere iki ana temada toplansa da bu ana temalar da "aynı evlenme biçimini isteyen" katılımcılar, "farklı evlenme biçimini" isteyen katılımcılar ve "farklı evlenme biçimine açık olan" katılımcılar olmak üzere üç tema çerçevesinde incelenmiştir. Bu konu ile ilgili araştırma soruları katılımcıların hem kendi evlenme biçimlerine hem de farklı evlenme biçimlerine ilişkin algılarını içerecek niteliktedir.

Tanışarak evlenen 11 katılımcıdan 6 tanesi evlenme biçimlerinin istedikleri gibi olduğunu ve farklı evlenme biçimini istemediklerini yine tanışarak evlenmek istediklerini ifade etmişlerdir. Bu ifadelerden bazıları şu şekildedir:

"Annem babam bile olsa ben tercih etmeliyim dünyaya gelsem yine severek evlenirim toplumsal yargılara rağmen."

"Görücü usulü ile evlenseydik o sıkıntıları evlilik sürecinde yaşardık ve evliliğimize zarar verirdi. Biz evlilik öncesi süreçte birbirimizi tanıdık."

"Görücü usulü ile evlenseydim bu kadar ait hissetmezdim kendimi. Birbirimizi kendi kendimize benimsedik hiç kimsenin etkisi olmadan. İnsanların yakıştırması beni sınırlardı."

"Görücü usulü iş anlaşması yapar gibi geldiği için istemiyordum. Referanslar ne kadar iyi olursa olsun kişiyi anlattığı kadarıyla bilebilirsin."

"Görücü usulü olsa evlenemezdim çünkü mantıksal baktığında uyuşmayan birçok şey var özellikle kültürel açıdan."

Tanışarak evlenen 11 katılımcıdan 2 tanesi kendi evlenme biçimlerini değil de farklı evlenme biçimini istediklerini belirtmişlerdir ki evlilik doyumları sorularında bu 2 katılımcı evlilik doyumlarının düşük olduğunu ifade etmişlerdir. Evlenme biçimi ile evlilik doyumu arasında bir ilişki olduğu fark edilse de bunun tek etken olmadığı da katılımcıların söylemlerinde mevcuttur.

Tanışarak evlenen 3 katılımcı farklı evlenme biçimine de açık olduklarını belirtmişlerdir. Nitekim tanışmanın dışında tanıştırılarak, görücü usulü ile evlendiklerinde yine aynı mutluluğu, doyumu alacaklarını düşünmektedirler. Nitekim katılımcılardan K17'nin ifadesi de bu yöndedir. *"Görücü usulüne karşı değilim sonuçta insanlar konuşup anlaşıp olup olmayacağına karar veriyorlar. Görücü usulü ile evlenip çok sağlam evlilikler olabiliyor. Tecrübeli insanların önerileri olduğu için bence çok önemli. Dışarıdan bir göz daha farklı bakabiliyor size."*

Anlaşarak evlenen katılımcıların evlenme biçimlerine ilişkin bulgular da yine üç tema çerçevesinde incelenmiştir. Fakat anlaşarak evlenen 9 katılımdan farklı evlenme biçimini isteyen ifadelere rastlanmamıştır. Anlaşarak evlenen katılımcılardan K2 ve K9, farklı bir evlenme biçimi durumu ile ilgili bilmedikleri ve yaşamadıkları bir süreç olduğu için yorum yapamamışlardır. Bu nedenle temaların içinde tasnif edilmemişlerdir.

Anlaşarak evlenen 9 katılımcıdan 4 tanesi evlenme biçimlerinin istedikleri gibi olduğunu ve yine anlaşarak evlenmek istediklerini ve farklı evlenme biçimini istemediklerini ifade etmişlerdir. Bu ifadelerden bazıları şu şekildedir:

"Ben bu tarzdaki evliliklerin daha sağlam olduğuna inanıyorum."

"Bana göre boşanan çiftlerde en önemli şey çok uzun süre flört ederek evlenmeleri. O heyecanı, o şeyi bitirmiş oluyorlar o süreçte. Ondan sonra da ayrılmalıyız, eskisi gibi hissetmiyorum sana. Bizde ise daha sağlam bir ilişki oluştu, zaman içerisinde tanıdık. Aşk mı bilemiyorum ama sağlam bir sevgi oluştu."

"Âşık olarak evlenmiş olsaydım bu hayal dünyası belli bir süreden sonra yok oluyor. Ondan sonra sisli perde kalkıyor ve daha bir gerçek yüzünü görüyorsun bu sefer tam bir hayal kırıklığı yaşıyor insanlar. Tanıdığım bu değil, sevdiğim sen değilsin, eskiden böyle değildin gibi laflar uzuyor. Bu işin sonu boşanmaya kadar gidiyor. Bizde ise daha sağlam bir ilişki oluştu, zaman içerisinde tanıdık. Aşk mı bilemiyorum ama sağlam bir sevgi oluştu."

"Aynı evin içine girdiğinde birbirlerini tüketmiş oluyorlar."

Anlaşarak evlenen 3 katılımcı farklı evlenme biçimine de açık olduklarını belirtmişlerdir. Nitekim tanıştırılarak evlenmenin dışında tanışarak evlendiklerinde de yine aynı mutluluğu, doyumu alacaklarını düşünmektedirler. Katılımcıların farklı evlenme biçimine açık olma sebeplerinde en çok "tanımak" vurgusu yapılmıştır. K16 farklı evlenme biçimi durumunda eşini tanımak için daha çok zamana ihtiyacı olacağını belirtirken K1 ise farklı evlenme biçimi durumunda kayınvalidesini daha çok tanıyacağı için daha bilinçli olabileceğini ifade etmiştir.

Evlenme süresine ilişkin bulgular, evlenme süresi 3 yıldan az olan ve evlenme süresi 3 yıldan fazla olan katılımcılar olmak üzere iki ana temada toplansa da bu ana temalar da "aynı evlenme süresini isteyen" katılımcılar, "farklı evlenme süresini" isteyen katılımcılar ve "farklı evlenme süresine de açık olan" katılımcılar olmak üzere üç tema çerçevesinde incelenmiştir. Bu konu ile ilgili araştırma soruları katılımcıların hem kendi evlenme sürelerine hem de farklı evlenme sürelerine ilişkin algılarını içerecek niteliktedir.

Evlenme süresi 3 yıldan az olan 10 katılımcıdan 6 tanesi evlenme sürelerinin istedikleri gibi olduğunu ifade etmişlerdir. Bu ifadelerden bazıları şu şekildedir.

"Uzun bir süre olsaydı belirsizlik beni rahatsız ederdi."

"Yaşanmışlıklar da artacağı için doyumu da etkilerdi. Bazı şeyler mahrem kalmalı."

"Daha uzun olsaydı çok sıkıcı bir sürece girer ve biterdi."

"Uzun olsaydı birbirimizi tüketirdik."

"Süre çok da uzun olmamalı çünkü şöyle bir gerçek var ki ateşle barut yan yana durmaz. Çok uzun sürerse artık evli olmuşsundur. Artık ne tat kalır ne heyecan kalır."

Evlenme süresi 3 yıldan az olan 10 katılımcıdan 4 tanesi evlenme sürelerinin daha uzun olmasını istediklerini belirtmişlerdir. Bu ifadelerin bazıları şu şekildedir.

"Onu daha iyi tanımama sebep olurdu belki evliliğin ucundan dönebilirdim."

"Keşke daha uzun sürseydi çünkü çok keyifli ve güzel günlerdi onlar."

"Evlilik öncesi süreç daha rahat olurdu, kendimi bu kadar kasmazdım."

Evlenme süresi 3 yıldan az olan katılımcıların bu sürenin daha kısa olmasına dair herhangi bir söylemine rastlanmamıştır.

Evlenme süresi 3 yıldan uzun süren katılımcıların evlenme sürelerine ilişkin bulgular da üç tema çerçevesinde incelenmiştir. Süresi 3 yıldan fazla olan 10 katılımcıdan 1 tanesi evlenme sürelerinin istedikleri gibi olduğunu ifade ederken 9 tanesi bu sürenin daha az olmasını belirtmişlerdir. Evlenme süresi 3 yıldan uzun olan tüm katılımcıların ifadelerine bakıldığında bu sürenin daha fazla olmasını isteyen ifadelere rastlanmamıştır. Evlenme süresinin daha az olmasını isteyen 9 katılımcının bazı ifadeleri şu şekildedir.

"Daha uzun olsaydı bıkkınlık hissi olurdu kesinlikle."

"Artık aynı evde olalım, biz olalım düşüncesi oluyor."

"Daha az yıpranırdık daha az çatışma yaşanırdı."

"Bizim süremiz çok uzun olduğu için çok yıpranmıştık ve anlaşmalı ayrılık yoluna girmiştik çünkü manevi anlamda istemediğim bir süreç yaşıyordum."

"Daha uzun olsaydı kıymet bilme duygusu kalırdı ama yıpratırdı."

"Fazla olsaydı uzardı hiç tadı kalmazdı."

Süresi 3 yıldan fazla olan katılımcıların çoğu bu sürenin daha da uzun olması durumunda olumsuz anlamda etkileneceklerini, yıpranacaklarını, ilişkilerin laçkalaşacağını vurgulamışlardır.

Katılımcıların evlilik öncesi uzun sürelerinin birtakım sebepleri mevcuttur. Bu sebepler şu şekildedir:

K4'ün hayatının düzene girmesini beklemesi,
K15'in büyükleri istemediği için fetret devri yaşamak zorunda kalmaları,
K16'nın babasının vefatı, ardından eşinin annesinin vefat süreçlerinin yaşanması,
K17'nin eşinin askerliği ve dedesinin vefat süreçlerinin yaşanması,
K18'in eşinin yabancı olması ve hemen Türkiye'ye gelememesi sebepleri ile evlenme sürelerini uzun tutmak zorunda kalmışlardır.

Katılımcıların evlenme sürelerinin uzun olma sebepleri olduğu için ve bu süreyi çok dolu dolu geçirmedikleri için doyumlarının etkilenmediği de fark edilmektedir.

Evlilik süreçlerine ilişkin bulguları ise, ilk izlenim ve ilk duygulara ilişkin bulgular, evlilik ve evlilik öncesi süreç tanımlarına ilişkin bulgular, anlaşmazlıkların çözümüne ilişkin bulgular, tekrar bir evlilik hakkı olması durumuna ilişkin bulgular, keşke bu ilişkiye hiç girmeseydim düşüncesine ilişkin bulgular ve evlilik beklentilerine ilişkin bulgular olmak üzere 6 tema çerçevesinde incelemek mümkündür.

İlk izlenim ve ilk duygular ile alakalı katılımcıların vermiş olduğu cevaplardan sadece 5'inin izlenim/duygularının zaman içerisinde değişikliğe uğramış olduğu görülmektedir. 2 katılımcının izlenim/duyguları olumsuzdan olumluya dönerken 1 katılımcının izlenim/duyguları olumludan olumsuza dönmüştür.

Katılımcıların "evlilik" ve "evlilik öncesi süreç" algılarını mukayese edebilmemiz için bu konulardaki düşünceleri sorulmuştur.

Katılımcıların "aşk", "heyecan", "hayal aleminde yaşamak" gibi duygu kontrolü zor olan ifadeleri en çok evlilik öncesi süreci tanımlarken kullandıkları görülmektedir.

Katılımcıların "saygı", "fedakârlık", "anlayış" gibi özveri isteyen ifadeleri de evliliği tanımlarken kullandıkları görülmektedir.

Tanışarak evlenen ve evlilik öncesi süreç için aşk ifadesini kullanan K6 ve K20'nin evlilik tanımlarında aşk ifadesine rastlanmamıştır.

Tanışarak evlenen ve evlilik öncesi süreç için aşk ifadesini kullanan K15 ve K17'nin evlilik tanımlarında da aşk ifadesine rastlanmıştır.

Anlaşarak evlenen ve evlilik için sevgi ifadesini kullanan K1, K2, K10 ve K19'un evlilik öncesi süreçte sevgi ifadelerine rastlanmamıştır.

Anlaşarak evlenen ve evlilik öncesi süreç için sevgi ifadesini kullanan K12 ve K14'ün evlilik tanımlarında da sevgi ifadesine rastlanmıştır.

Evlilik öncesi süreç ifadelerinde 6 kez kullanılan sevgi ifadesi evlilik tanımlarında 9 kez kullanılmıştır.

Evlilik öncesi süreç ifadelerinde 9 kez kullanılan aşk ifadesi evlilik tanımlarında 3 kez kullanılmıştır.

Tüm bu bulgulara göre evlilik öncesi süreç tanımlarında aşk ifadelerine daha çok rastlanırken, evlilik tanımlarında sevgi ifadelerine daha çok rastlanmıştır.

Görücü usulü ile evlenen ve evlilik öncesi süresi 3 ay olan K9, evlilik öncesi süreci tanımlarken zorlanmıştır.

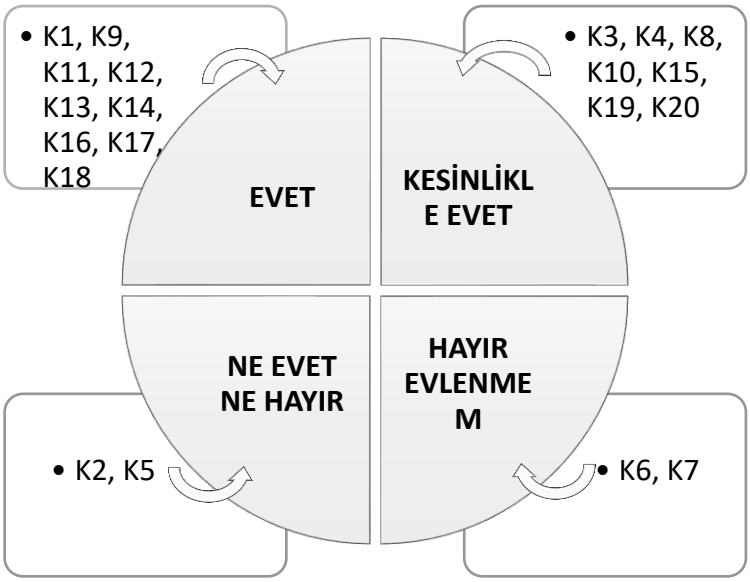
Katılımcıların anlaşmalık çözümlerinde kullandıkları yöntemler de tablo 4'te özetlenmiştir. Çiftler arasında çıkan anlaşmazlıkların çözümlerini üç ana başlık altında toplamak mümkündür. Verilen cevaplara göre katılımcıların anlaşmazlıkların çözümünde en çok konuşma yolunu tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 4. Anlaşmazlıkların Çözümüne İlişkin Bulgular

Uzlaşma Yöntemi ile	Konuşma veya Tartışma Yöntemi ile	Zaman Zaman Farklı Yöntemler ile
Karşılıklı alttan alırız: K1, K9, K20	Konuşarak: K2, K11, K17, K18	Bazen konuşarak bazen de yaşanmamış gibi üstünden geçerek: K16
Ben hep sabrederim o da her zaman sakinliğini korur: K13	Konuşarak ve Psikolojik Destek İle: K3, K4	Bazen onun istediği gibi bazen benim ağlamam ile: K8
O adım atar: K7, K10	Ben konuşurum o dinler: K19	Ara ara konuşarak ara ara küserek: K6
Ben adım atarım: K5, K12	Tartışarak: K15	Biraz konuşarak biraz alttan alarak: K14

Katılımcılara yöneltmiş olduğumuz "tekrar bir evlilik hakkınız olsa yine aynı kişi ile mi evlenirdiniz?" sorusuna ilişkin bulgular tablo 5'te belirtilmiştir. Katılımcıların ifadeleri; aynı kişiyi istediğini belirten "evet", istekteki netliği ve kararlılığı gösteren "kesinlikle evet", muallaklığa işaret eden "ne evet ne hayır", aynı kişiyi istemediğini belirten "hayır" cevapları olmak üzere dört ana başlıkta toplanmıştır.

Tablo 5. Tekrar Bir Evlilik Hakkı Olması Durumuna İlişkin Bulguların Dağılımı

Tekrar bir evlilik hakkı olması durumunda yine aynı kişi ile evlenirim düşüncesinde olan katılımcıların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu soru bize katılımcıların evlilik uyum/doyumuna dair bilgiler de sunmaktadır. Nitekim evlenmem ifadelerini kullanan K6 ve K7'nin düşük doyuma sahip oldukları da görülmektedir. Katılımcılardan K2'nin kararsız kalmasının sebebi eşinden kaynaklı olmayıp çocuğunun lösemi olması hasebiyle vicdan azabı hissetmesindendir. K5 ise eşinin beklentilerini karşılayamaması ve anlayışlı olması sebebiyle hayır düşüncesinde olsa da eşinin bunları kötü niyetle yapmayacağını düşündüğü için "ne evet ne hayır" cevabını vermiştir.

Evlilikteki doyum ile alakalı bize yol gösterecek olan sorulardan biri de keşke bu ilişkiye hiç girmeseydim düşüncesinin hâkim olup olmadığıdır. 9 katılımcı "Keşke bu ilişkiye hiç girmeseydim" sözcüğünü hiç düşünmediklerini, 2 katılımcı bu düşünceye sahip olduklarını, 3 katılımcı eşten kaynaklı olmadan düşündüklerini, 3 katılımcı bir dönem düşündüklerini, 3 katılımcı dönem dönem düşündüklerini belirtmişlerdir.

"Tekrar bir evlilik hakkı olması durumunda yine aynı kişi ile evlenmeyeceğini" belirten K6 ve K7 katılımcılarının "keşke bu ilişkiye hiç girmeseydim" düşüncesine de hâkim oldukları görülmektedir. Nitekim düşük doyuma sahip katılımcılar olması hasebiyle bu sorulara verdikleri cevaplar da olumsuz niteliktedir.

Evlilik beklentilerine ilişkin bulgularda da katılımcıların evlilik beklentilerini şu başlıklarda belirtmek mümkündür:

- Eşin korumacı olmasını istemek,
- Çocuk sahibi olmak,
- Sevgi ve saygı,
- Sevgi ve saygı çerçevesinde iletişim,
- Paylaşım,
- Özgürlük,
- Amaç ve hedeflerin ortak olması,
- Allah korkusunun olması,
- Hem maddi hem kültürel hayatı sonraki aşamalara taşıyabilmesi,
- Eşin aile babası olmasını istemek,
- Anlayış ve ince düşünce,
- Maddi beklentiler,
- Eğitim durumu.

Detaylıca incelenen uyum/doyuma ilişkin bulgular; "Tüm yönleri ile ilişkiden alınan doyuma ilişkin bulgular", "İlişkiden alınan doyumun seyrine ilişkin bulgular", "Çoğunlukla kıyaslanan doyuma ilişkin bulgular", "Evlilik öncesi sürecin evlilik doyumuna etkisine dair görüşlere ilişkin bulgular" olmak üzere 4 ana tema ile çerçevelendirilmiştir.

Tüm yönleri ile ilişkiden alınan doyuma ilişkin bulgularda ilişkinin tüm yönleri düşünüldüğünde uyum/doyumu etkileyen durumlar şu şekildedir:

- Kişisel algı,
- Eşten kaynaklı olumsuz durumlar,
- Paylaşımların çokluğu ile ilgili durumlar,
- Cinsellikle ilgili durumlar,
- Çocuklarına düşkün olmak ile ilgili durumlar,
- Beklentinin karşılanması ile ilgili durumlar,
- İlişkinin olgunlaşması için zaman ihtiyacına yönelik durumlar,
- Birbirine zaman ayıramamak ve iş hayatı gibi yaşam şartları ile alakalı durumlar.

Katılımcıların ifadelerine göre tüm yönleri ile ilişkiden aldıkları doyum oranı %70 civarındadır. K6 ve K7'nin dışındaki katılımcılar ortalamanın üstünde doyuma sahip olduklarını belirtirken; K6 ve K7 ortalama/ortalamanın altında doyuma sahip olduklarını ifade etmişlerdir.

İlişkiden alınan doyumun seyrine ilişkin bulgular incelendiğinde ilişkinin seyrinde uyum/doyumu etkileyen faktörler şu şekildedir:

- Ekonomik özgürlük,
- Karakteristik özellikler,
- Bireylere has yaşam alanları,
- Geniş aile ile yaşam,
- Evlilik öncesi süreçte az görüşmek
- Anne-baba sorumluluğu,
- Yaş,
- Lohusalık,
- Ailelerin beklentileri,
- Evlilik öncesi süreçte mesafeli davranmak,
- Şahsi doyum (İnsanın kendini tamamlaması),
- Anlaşılır olmak,
- Mesafe sebebiyle ayrı kalmak,
- Maddi kaynaklar.

İlişkiden alınan doyumun seyrine ilişkin bulgulara göre; 6 katılımcı doyumlarının gittikçe arttığını ifade ederken 6 katılımcı da iniş çıkışlı olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca 3 katılımcı doyumlarının stabil olduğunu ifade ederken 2 katılımcı da doyumlarının düştüğünü belirtmişlerdir ki K10 bu düşüşün sebebini yaş olarak göstermiştir. Bunların dışındaki katılımcılardan K1, doyumunun ekonomik özgürlüğü ile bağlantılı olduğunu vurgularken K6 sadece belli bir zamana kadar doyum alabildiğini, K7 de anne-baba sorumluluğundan dolayı evliliğine vakit ayıramadığını belirtmiştir.

Çoğunlukla kıyaslanan doyuma ilişkin bulgularda katılımcıların evlilik doyumlarının çevrelerinde tanıdıkları insanların doyumuna göre ne seviyede olduğuna dair görüşleri incelendiğinde K6 ve K7 dışındaki tüm katılımcılar evlilik doyumlarını ortalamanın üstünde tanımlamışlardır. K6 ve K7 ise çoğunlukla kıyasladıklarında kendi doyumlarının daha az olduklarını vurgulamışlardır.

Evlilik öncesi sürecin evlilik doyuma etkisine dair görüşlere ilişkin bulgular incelendiğinde 16 katılımcı evlilik öncesi sürecin evlilik doyumunu etkilediğini belirtmişlerdir ki bu faktörleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Evlilik öncesi süreçteki beklentiler,
- Kişinin bakış açısı,
- Unutulmayan yaşanmışlıklar,
- Evlilik öncesi süreçte zamanında ve dozunda olmayan yaşanmışlıklar,
- Evlilik öncesi süreçte eşi tanıyabilme oranı,
- Evlilik öncesi sürecin ilişkinin temeli olması sebebi,
- Evlilik öncesi sürenin uzun olması,
- Kişilerin tercihleri ve koydukları sınırlar,
- Evlenme süresi, evlenme biçimi ve bunun dışındaki faktörler,
- Evlilik öncesi sürecin İslami düşüncelere uygun yaşanmaması,
- Evlilik öncesi süreçte yaşanmışlıkların çok olması.

Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar çerçevesinde en çok üzerinde durulan husus evlilik öncesi sürenin uzun olması yönündedir ki bu konu çalışmanın odak noktalarından biridir. K13, K14, K17, K18, K19 ve K20'nin evlilik öncesi sürenin uzun olması durumunda ilişkilerin laçkalaşacağı, heyecanın kalmaması, tüm keşiflerin evlilikten önce biteceği ve evlilikteki yeni keşifleri yapmayı engelleyeceği, birbirini korumanın zorlaşacağı ve nefsini korumanın zorlaşacağı kanaatindedirler. Bu sebeplerden dolayı evlilik öncesi sürenin uzun olması durumunda evlilik doyumunun da etkileneceğini belirtmektedirler. Fakat K18 evlilik doyumunu etkileyen evlilik öncesi sürenin uzun olmasının tek faktör olmadığını da vurgulamaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma evlilik öncesi süreç ve evlilik doyumu ile ilgili 20 evli kadın ile gerçekleştirilen mülakat sonucu katılımcıların görüş ve algılarını içermektedir. Evlenme biçimi ve evlenme süresi bağlamında evlilik öncesi sürecin evlilik doyumuna etkisi incelendiğinde sonuçları evlenme biçimi ve evlenme süresi çerçevesinde açıklamak gerekmektedir.

Evlenme biçimi bağlamında evlilik öncesi süreç incelendiğinde katılımcıların evlenme biçiminin evlilik doyumuna etkisine işaret eden anlamlı ifadelere rastlanmamıştır. Kendi evlenme biçimlerinden farklı evlenme biçimlerini isteyen katılımcılar olsa da evlenme biçimlerinin evlilik doyumlarını etkilemediği görülmüştür. Nitekim Denli (2016) de yapmış olduğu çalışmada evlenme biçimi ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Yine Bozkurt (2014) yaptığı 200 kişilik çalışmada evlenme biçimine göre evlilik doyumu puanları arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını belirtmiştir. Çelik de (2006) yapmış olduğu çalışmada evlenme biçiminin evlilik doyumunu etkilemediğini belirtmiştir. Ayrıca çalışmasında Buss, Abbott, Angleitner, Biaggio, Blanco-Villasenor, Bruchon-Schweitzer'in geleneksel değerlere sahip ülkelerde (Çin, Hindistan, ırak gibi), görücü usulü ve anlaşarak evlenme biçiminin evlilik doyumunu etkilemediğini belirttiklerini vurgulamıştır. Uyum/doyum çalışmaları başlığında ifade etmiş olduğumuz Şendil-Korkut ve Yeşiltepe'nin

çalışmaları evlenme biçimi ile evlilik doyumu arasında anlamlı farklara işaret etmiş olsa da birçok çalışmada vurgulandığı gibi bu çalışmada da anlamlı bir farklılık olmadığı belirtilmiştir.

Uyar'ın (1999) yapmış olduğu çalışmada boşanmış çiftlerin çoğunda evlilik öncesi sürenin 1 yıldan az olduğu tespit edilmiştir. Evlilik öncesi süresi 3 yıldan fazla olan çiftlerde boşanma oranının düşük olduğunu da belirterek bu sonuca göre evlilik öncesi sürenin boşanmada etkili olabileceğini de vurgulamıştır. Nitekim eşlerin ilk tanışmalarında çoğunlukla olumlu yönlerini karşı tarafa gösterdikleri ve bu olumlu yönlerin kendini beğendirmeye yönelik mi yoksa sürekli mi olduğunun öğrenilmesinin zaman alması hasebiyle tanışıklık süresinin kısa olmasının buna imkân sağlamadığını da belirtmektedir. Fakat bizim çalışmamızda evlilik doyumu düşük olan katılımcıların (K6 ve K7) düşük doyuma sahip olmalarının tek sebebinin evlilik öncesi süreç olmadığı görülmektedir. K6, evlilik öncesi sürecin evlilik doyumunu vurguladığını belirtse de ailesinin eşinin ailesini çeşitli sebeplerden dolayı istemediğini, eşinin içmesi sebebiyle huzursuzluk çıkardığını bu sebeple boşanma eşiğine de geldiklerini fakat bu konuda ailesinin sen istedin, sen evlendin diyerek destek olmadığını vurgulamaktadır. Tüm bu sebepler değerlendirildiğinde doyumu etkileyen tek değişkenin evlilik öncesi süreç olmadığı da gözlemlenmektedir. K7 ise hem maddi anlamda hem de eğitim durumu açısından eşi ile denk olmadığını düşünmektedir. Ayrıca anne-babasının yaşlı olması sebebiyle onlara bakmak zorunda olduğu için eşinin bu duruma pozitif yaklaşımının da evet demede etkisi olduğunu da şu sözlerle vurgulamıştır, "Annemle babam yaşlı insanlardı ve onlara manevi olarak destek olmam gerekiyordu, görüştüğüm insanlar bunu kabul etmiyordu. Bir şekilde olmadı ve hep geri adım attılar anne baba unsurundan dolayı. Çünkü benim yaşıtlarımın anne-babaları daha genç oldukları için hiçbir zaman yaşlılıklarını düşünmediler ama eşim o konuda hiçbir zaman negatif bir şey yansıtmadı". Bununla birlikte eşinden dolayı çocuklarının olmaması sebebiyle boşanmayı düşündüğünü de belirtmiştir.

Bireylerin evlilik öncesinde tanışması, birlikte vakit geçirmesi, birbirlerinin beklenti ve düşüncelerini anlaması evlilik sürecinin ilerleyişine katkı sağlamaktadır. Evlilik öncesi sürecin evliliğin gidişatı ve yönü konusunda belirleyici olduğu düşünülse de tek başına bireylerin evliliklerinden aldığı doyumu etkilemediği görülmektedir.

Araştırmanın sonuç be bulgularına göre şu öneriler geliştirilmiştir:

Bu araştırmada evlilik öncesi süreç ile evlilik doyumu arasında herhangi bir ilişkinin olup olmadığı incelenmiştir. Evlilik doyumunun boşanmadaki etkisi göz önüne alındığında bir başka çalışmada boşanma ile ilişkisi incelenebilir.

Bu çalışmanın evreninin İstanbul ili olması sebebiyle sınırlılıkları mevcuttur. Farklı şehirlerin de incelenmesi durumunda şehir bazındaki farklılıklar da daha kapsamlı sonuçlar elde etmeye yardımcı olacaktır.

Araştırma kapsamında ulaşılan evli kadınların eşlerinden de bilgilerin alınması ve bu bulguların birlikte değerlendirilmesi ile daha geniş çaplı çalışmalar elde edilebilir.

Araştırmanın genişleterek farklı demografik özelliklere sahip katılımcılara da uygulanması ile sağlıklı ve güçlü aileler hakkında daha fazla veriye ulaşarak daha zengin bir bilgi kaynağı sağlanabilir.

Evlilikle ilgili konularda bireylerin bilinçlendirilmesi için devlet kontrolünde evliliklerle ilgili eğitimlerin verilmesi de bireylerin evlilik süreçlerine katkı sağlayarak doyumlarına etki edebilir.

KAYNAKÇA

Baba, E. (2010). Evli çiftlerin duygusal zekâ düzeyleri ile evlilik uyumlarının karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bacanlı, H. (2001). Eş Tercihleri, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2 (15), 7-16.

Çağ, P. ve Yıldırım, İ. (2013). Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4 (39), 13-23.

Çelik, M. (2006). Evlilik doyum ölçeği geliştirme çalışması, Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi.

Demiray, Ö. (2006). Evlilikte uyumun demografik özelliklere göre incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Denli, Ö. S. (2016). Evli çiftlerde eşler arasında algılanan kişilik benzerliğinin evlilik uyumu ve evlilik doyumuyla incelenmesi. Yüksel Lisans Tezi, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Duran Bozkurt, E. (2014). Evli ve çalışan bireylerin tükenmişlik düzeyleri ile evlilik doyumları arasındaki ilişki, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Eskin, M. (2012). Evlilik Terapisi İçin Başvuran Çiftlerin Evlilik Doyumu ve Evlilik Terapisiyle Hakkındaki Görüşleriyle İlişkili Etmenler, Klinik Psikiyatri Dergisi, Cilt 15, Sayı 4, Aralık 2012, 226-237.

Güneş, F. (2011). Aile, evlilik, akrabalık ve Hane, Aile sosyolojisi, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını: Eskişehir, 28-48.

Güvenç, B. (1984). İnsan ve Kültür, Remzi Kitabevi Yayınları: İstanbul (3. Basım), 279-280.

Güleç, G. (2013). Aile ve evlilik, Aile yapısı ve ilişkileri, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını: Eskişehir, 62-103.

Korkut, Y. ve Şendil, G. (2008). Evli çiftlerdeki çift uyumu ve evlilik çatışmasının demografik özellikler açısından incelenmesi, Türk Psikiyatri Dizini, 28, 15-34.

Özabacı, N. (2010). Evlilik öncesi ilişkiler, H. Yavuzer (Ed.) Evlilik okulu: Evlilikte kişilerarası ilişkiler ve iletişim becerileri içinde, Remzi Kitabevi: İstanbul (5. Basım), 48-60.

Özgüven, İ.E. (2017). Evlilik ve aile terapisi, Nobel Yayınları: Ankara (4. Basım, Ekim 2017).

Sürerbiçer, F. S. (2008). Boşanmış bireylerin gereksinimlerine göre evlilik eğitimi gereksinimi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Tan, H. (1976). Psikolojik danışma ve evlilik sorunları, Tecrübi Psikoloji Çalışmaları, Cilt: 12, 97-113.

Tarhan, N. (2013). Evlilik psikolojisi: Öncesi ve sonrasıyla evlilik, Ed. Özlem Atik, Timaş Yayınları: İstanbul (17. Baskı), 13-47.

Uyar, S. (1999). Boşanmış bireylerin evlilik süreci ve bugüne ilişkin psikolojik sorunları üzerine bir araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Gülhane Askeri Tıp Akademisi.

Yeşiltepe, S.S. (2011). Öğretmenlerin evlilik uyumlarının psikolojik iyi oluş ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yılmaz, A. (2001). Eşler arasındaki uyum: Kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar, Aile ve Toplum, Yıl 4, Cilt 1, Sayı 4, Eylül-Aralık 2001.

Yüksel, Ö. (2013). Kadınlarda evlilik uyumu ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişki: Stresle baş etme biçimleri ve toplumsal cinsiyet rolü tutumlarının aracı rolleri, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.